

ISBN: 978-605-7949-77-6

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 164

Edebiyat

Editör

Aykut Ertuğrul

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Temmuz 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Hayata Edebiyatla Bakmak

M. FATİH ANDI

KETEBE

M. Fatih Andı

1962 Adana doğumlu. 1985'te bitirdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 2011 yılına kadar öğretim üyesi olarak çalıştı. Yurt içi ve dışında çeşitli üniversitelerde dersler verdi, çok sayıda bilimsel etkinliğe katıldı, bilim ve kültür kurum ve kuruluşlarında görev aldı. 2011-2018 yılları arasında Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dekanı idi. Halen aynı üniversitenin rektörü olarak görev yapmaktadır. Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) aslı üyesidir.

Eserlerinden bazıları şunlardır: *İnsan Toplum Edebiyat* (1995), *Servet-i Fünûn'a Kadar Türk Şiirinde Şekil Değişmeleri* (1995), *Mektuplarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (1998, H. Yorulmaz ve Y. Daşcıoğlu ile birlikte), *Kartpostallarla Tevfik Fikret ve Çevresi* (1998, H. Yorulmaz ve Y. Daşcıoğlu ile birlikte), *Roman ve Hayat* (1999, Türkiye Yazarlar Birliği yılın en iyi edebî tenkit kitabı ödülü), *Hayata Edebiyatla Bakmak* (2006, Türkiye Yazarlar Birliği yılın en iyi deneme kitabı ödülü), *Güneşe Tutulan Ayna - Şiir İncelemeleri* (2011), *İstiklâl Marşı İstikbâl Marşı* (2010, H. Akay'la birlikte), *Emperyalizme Direniş Bilinci: Çanakkale* (2015), *Bir Dağ Nasıl Söylerse Öyle: Cahit Zarifoğlu* (2017), *Şiirin Ufku* (2017), *Akrebi Kuyruğundan Tutmak* (2018).

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	7
Okumanın Unutulan Ontolojisi	9
Bir Kitaba Ad Koymak	14
Aramızdan Çekilen Dost: Mektup	23
Niteliğin İtibarından Niceliğin İstilâsına.....	32
Roman Bereketi mi, Roman Furyası mı?.....	39
Yazar, Eserinden Utanır mı?.....	46
Bir Yazardan Geriye Kalanları Ne Yapmalı?.....	49
Edebî Eserlerde İthaf Yahu İthaf Edebiyatı	52
Etkisiz Ödüller, Ödölsüz Şaheserler	56
Türk Edebiyatında Bir Tartışma Odağı: Klasikler.....	61
Türk Edebiyatı Tarihi Çalışmalarına Genel Bir Bakış.....	64
İlâncılık.....	71

“İlâncılık” a Dair.....	77
Cause Finale	85
Hayyam Bize Nasıl Bir Çadır Açmaktadır?	88
Hayyam, Rubaileri ve Biz.....	96
“Ber-murâd Olmayacak Ben Yere Geçsin Âlem”	103
Tevfik Fikret ve Âşîyan’ı.....	109
Zülüflü Eliflerin Meleşî Yahut Tanpınar’da Hattın Estetięi.....	117
Beş Şehir’in Beyoęlu’su	128
Küçük Aęa’nın Ermenisi.....	138
Saat Kuleleri ve Parklar.....	142
Rasim Özdenören Hikâyesine Dair Kısa Dikkatler	150
Yüz Yıl Önce Servet-i Fünûn, Elli Yıl Önce II. Yeni	153
Edebiyatı Dergilerde Heceleme.....	156

SUNUŞ

Hayat ve edebiyat... Biri diğerini kolaylıkla çağrıştıran iki kelime... Fakat bu iki kelime, bayat bir kafiye olmanın çok ötesinde, biri diğerini kapsayan, kapsananın dönüp kapsayanı kapsadığı iki alanı karşılayan iki kavramı da ifade etmekle asıl önem ve zenginliğine kavuşmaktadır.

Ne çok Őey söylendi bugüne kadar bu iki kavram etrafında kim bilir? Ve her söylenen, bu kavramların karşılık geldikleri alanların, insanoğlunun bu dünyada var oluş macerası içeri-sinde sürekli değişen, gelişen, yenilenen ve dönüp biri diğerini, diğerini birini yenileyen alanlar olması dolayısıyla kendi zamanı için yeni oldu. Yeni ve önemli... Böylece “ilm-i hilâf u cedel” üzere insanların, nesillerin, toplumların dünya üzerindeki serüveni sürdü gitti.

Kimileri “büyük hayat”ları büyük ve güzel yaşadı, kimileri bu büyüklükler karşısında küçüldü kaldı... Őurası muhakkak ki, bu büyük ve güzel hayatları yapan harcın içerisinde “Söz’ün güzeli” vardı. Sözün güzeli, elbette ki “Güzel’in sözü” idi. Ve bu ikili Őavkımanın bir kıvılcımı olarak edebiyat baştan beri hep var oldu.

Zarif Őairin dediđi üzere:

*“Milyarlarca milyarlarca çocuk
Geldi yeryüzüne
Herbirinde bir çift göz
Baktılar yer gök âleme

Ve milyarlarca çocuk
Tarih boyunca
Büyüyüp
Avuçladı dünyayı

Giderken
Bıraktılar hep.”*

Bıraktılar... Ama kimilerinden geriye o avuçladıkları dünyaya bakış biçimleri, bu bakışların güzelliğini emanet eyledikleri güzel “nâmlar, nişâneler” kaldı. Bu nişânelerden birisi ise, sözdü. Güzel söz...

Güzel söz, edebiyat idi.

Öyleyse, edebiyat, hayata güzel bakmanın, ardında güzel hayatları ve bu hayatların güzel nişânelerini bırakmanın bir yoludur.

Hayata edebiyatla bakmak, hayatı çoğaltmaktır, büyündürmektir, zenginleştirmektir.

Hayata edebiyatla bakmak, onu sanatın imkânları ile güzelleştirme ve yorumlama inceliğidir.

Hayata edebiyatla bakmak, hayata bir çift göz yerine birçok çift göz ile bakabilme çoğalışıdır.

Hayata edebiyatla bakmak, bugünü olduğu kadar, muzlim geçmişi ve meçhul geleceği de yaşayabilmeye kanatlarıdır.

Hayata edebiyatla bakmak, hayatın günlük kaba sınırlarının dışındaki hayatı da tanıyabilme başarısıdır.

Hayata edebiyatla bakmak, onu var kılanın kudret ve iradesine vakıf ve aid olma şartıyla, o güzellik kapısından girme niyet ve iradesi olarak, bir aidiyet ve şükür edasıdır.

OKUMANIN UNUTULAN ONTOLOJİSİ

Okumak, insana özgü bir eylemdir ve insana özgü olması sebebiyle, bu eylemin karşılığı insan olmanın anlamına bitişiktir.

Ben bir Müslüman'ım. Müslüman olmam, bu büyük anlamı, bu “oluş”un kılavuzluğunda anlamamı ve anlatmamı zorunlu kılar.

Şöyle ki:

İnsan olmanın anlamı, bir soruya bağlı olarak halkedilmiştir: “Elestü birabbiküm?” Bu soru bizi Yaratıcı'ya muhatap kılmıştır. İnsanın değerini de, anlamını da, hakikatini de ona sorulan bu soru bağışlamıştır. İnsanoğlu bu bağışın şükürünü, bu sorunun cevabını verecek bir okuma çabası ile eda ederse, kendi anlamını da bulacaktır. Bu okuma, bu ezeli sorunun sorulduğu “ân”ı, hâli ve Hâlık'ı idrâk etme ve doğru yorumlama suretinde gerçekleşirse, doğru cevabı doğuracaktır. Ki o cevap da: “Evet. Sen bizim Rabbimizsin!” kabulüdür. Verilen bu cevap, aslında “insan olmanın hakikatini okuyabilme” erdemi, varoluşun sırrına erme üstünlüğüdür. Zira bu ilk